

ИЖТИМОЙ СОҲАЛАРДАГИ ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигига 5 февраль куни
ижтимоий соҳалардаги устувор вазифалар муҳокамаси юзасидан
видеоселектор йигилиши ўтказилди.

Ўзбекистонда ижтимоий давлат куриш стратегияси мақсад этиб белгиланган. Аҳоли турмуш учун муносиб шароитлар яратиш, таълим, соглини сақлаш, маданият ва спорт соҳаларини ривожлантириш бўйича барча чоралар кўрилмоқда.

Охирги етти йилда мактабгача таълимда камров 27 фойздан 74 фойзга ўтди. Янги мактаблар курилиб, кўйичма 700 мингта ўқувчи ўрни яратилди. Президент мактаблари ташкил этилди, ижтисослаштирилган мактаблар кўпайди. Олий ўқув юргулари сони 200 тадан ошиб, камрови 42 фойзга ўтди. Таълим ва тиббийта хусусий секторга кенг йўл очилиб, сифатга интилиш пайдо бўлади.

Шу билан бирга, бу соҳаларда аҳоли билан ишлаш, стандартларни янгилаш ва рақамлаштириш борасида камчиллар бор. Йигилишида шу каби муаммолар таҳлил қилинди, жорий йилги вазифалар белгиланди.

Барча мактабгача таълим муассасаларини миллий қадрияларимизга мос ўқув-методик материаллар билан таъминлаш, овқат таъминоти, давомат, бадал пуни каби жараёнларни тўлиқ рақамлаштириш зарурлиги таъкидланди. Боғча мудирияларига номзодларни саралаш ва лавозимига тайинлаш, тарбиячилар маликасини ошириш масалаларига ҳам тўхталиб ўтилди.

Таълим соҳасидаги вазифалар жуда кўп. Шу боис, ўтган ҳафтада Лойиха офици ташкил қилинди ва унга катта илмий-амалий таъкидлар бор мутахассислар жамланди. Энди мазкур оғис Таълимни ривожлантириш илмий-методик маркази билан бирор галиқда мактабларда математика, физика, кимё, биология ва жорий тиллар бўйича ўқув режа ва дастурларни халқаро стандартлар асосида янгилаиди. Ўқувчи ва муаллимлар билимни баҳолашда халқаро таъкидлар асосида янгилаиди. Ўқувчи ва муаллимлар янгилаиди. Ўқувчи ва мутахассисларни ошириш масалаларига ҳам тўхталиб ўтилди.

Президент мактаблари таълим дастури яна бир мингта мактабда кўлланади. Уларнинг моддий-техник базаси шунга мувоғиқ яхшиланади. Мактабларга тил эгалари"ни олиб келиш амалиётни кенгайтирилди.

Ёшлар мактаб давридаёд, ҳеч бўлмаса, битта хунарни эгаллаб, катта ҳаётга қадам кўйса, ўз ўйлани топади. Шу мақсадда 50 та касб-хунар рўйтилиб тузилиб, улар бўйича ўқув ва амалиёт дастурлари ишлаб чиқилиди. Мактаблarda устахоналар, тадбиркорлар ва мутахассисларни жалб қилган холда тўғраклар ташкил этилди, "Касбий таълим устаси" лавозими очилиди. Мактабдаги бўш жойлар тадбиркорларга ўқувчиликка касб-хунарга ўқити учун текин фойдаланишга берилади. Ўқув курсини тамомлаб, имтиҳондан ўтган ўғліл-қизларга макалака сертификати берилади.

Давлатимиз раҳбари мактаблардаги тарбия ва маънавият масаласига алоҳида тўхтади. Ўқувчиликка ватаншарварлик руҳида тарбиялаш орқали уларда "хукук-бузарлар" кишини иммунитет" хосил қилиш зарурлиги таъкидланди. Мактаблардаги 2 мингта инспектор-психолог шатти Ички ишлар вазириларидан Миллий гвардия тизимига ўтказилиши белгиланди.

Дарслардаги давоматга, тарбияси оғир ўқувчиларга алоҳида ётибор қартилади. Ота-оналар ва маҳалла раисларининг бу борадаги масъулити оширилади. "Мактаб — ота-она — маҳалла" занжирни асосида электрон мулот плэтформаси ишга туширилди.

Халқаро ҳамкорлик

"ЯШИЛ ҲАФТАЛИК"

ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИ
УЧУН МАНФААТЛИ

Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари ЎЗБЕКИСТОН

№ 26 (1087), 2024 йил 6 февраль, сешанба

Тафаккур

“СЕНИ БИЛМАСЛАРГА РАҲМИМ КЕЛАДИ”

ёхуд дағал сўзли — душман қилур дўстини

Ўтган асрнинг бошларида бир катта сиёсатчи айтган экан: "Аввал барбод қиламиш, сўнг қаҳрамонларча тиклаймиз...". Мутафаккирлардан бири эса шундай лутф ёзиб қолдирган: "Одамлар китоб ўқишидан тўхтаса, фикрлашдан ҳам тўхтайди. Фикрсиздан эса ватанпарварлик кутманг". Биринчидан иқтибоснинг давоми ҳам бор: "...Шундагина бизнинг нималарга кодир эканимиз аниқ намоён бўлади".

Энг алам қиладигани, тақчиллик, ноҷорлик марказ ва унинг пойтатхи учун бегона эди. У ерларда фаровонлик, тўқинлик, орзудаги ҳәёт тарзи таъминланганди. Кардош республикалар эса комашӣ айлантирилиб, башқа миллатларининг тилини қисишилди, яхши максадида ҳалол меҳнат қиласига таъкидларни оширилди. Гап шундаки, совет халқларининг тарихи, тили, урф-одат ва қадрияларни барбод қилинди, уларни янги тамоилилар асосида тикилаш режаси амалда бўлди. Асосан, ҳарбий соҳа ривожлантирилиб, одамлар бир амаллаб қорин тўйдирса, шунинг ўзи бахт экани шурумизга сингидилди. Айни ёндашув орқали, фуқароси ўзини баҳтиёр хис қўладиган давлатнинг "энг курдатли мамлакат" образи яратилди. Тажовузкорликка бўйсундирилган ҳарбий қувват барча республикалар ва жаҳон ҳамжамиятини кўркўвага солди.

Иккинчидан, дунё илм-фани ютуклари, жаҳон адабиёти саро дурданалари ўрнига одамларга ҳақиқатан узоқ, фақа сунъий ўйлаб топилган социалистик реализм устунига курилган китоблар тикиштирилди, коммунизм гоялари соҳаҳо солтакорлик билан кўллашади. Юзлаб ҳалқ ва элат вакиллари "ягона совет миллати" ҳалқасига қамаб қўйилди.

Давоми 3-бетда

Долзарб мавзу

ШОЛИЧИЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

ГЛОБАЛ ИҶЛИМ ЎЗГАРИШИ ШАРОИТИДАГИ МУАММОЛАР,
ИЛМ-ФАН ВА ИННОВАЦИЯГА АСОСЛАНГАН ЕЧИМЛАР

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш тобора қўйиллашиб бораётган ҳозирги шароитда шоличилик амалиётида катта имконият мавжуд. Чунки шоли бошоқли доини экинлари ичидаги энг кўп ҳосил берадиган ўсимлик. Масалан, Хитояда қилинадиган ҳар гектар шолидан 300 тоннадан ортиқ гурӯҳ олиниб, жаҳон рекорди янгилангани сўзимиз тасдиғидир. Унинг юкори ҳосилли ва гибрид навларини экиб, сув ва ресурстежамкор ҳамда илғор илм-фан ютукларини, янги инновацион технологияларни ўз вактида жорий қилиш асосида шоли асосий экин сифатида экилганда гектарига 90-100, буғдойдан кейин тақоририк экилганда 50-60 центнердан ҳосил олиш, бир йилда 2 марта дон етишириш мумкин.

Ҳозирги сув танқис шароитда Қорқалпогистон Республикаси, Ҳоразм, Сирдарё вилоятлари ва Фарғона водийсида буғдойдан кейин тақоририк экин сифатида өткадиган гурӯҳ билан таъминлаш имконияти яратилади.

Усулида экиш тўғрисида топширик берилган. Шу асосида гурӯҳ етишириши ҳажмини кўпайтириб, аҳолини ўзимизда етиширилган гурӯҳ билан таъминлаш имконияти яратилади.

Ердан самарали
фойдаланиши зарурати

Мамлакатимизда аҳолининг гуручиги эҳтиёжи тиббий мебеъри бўйича жон бошига йилига 9,8 килограммни ташкил кишишини хисобга олсан, йилига ўтча 350 минг тоннадан ортиқ гурӯҳ таъланганда белгиланган. Кейиниз 3 йилда юртимизда шоли ҳосилдорлорига ҳар гектар ердан 40-50 центнерни ташкил килияти. Бу ҳолат ички таъкидларни оширишга манкурлаштирилди, яхши максадида ҳалол меҳнат қиласига таъкидларни оширилди. Ўзлаб ҳалқ ва элат вакиллари "ягона совет миллати" ҳалқасига қамаб қўйилди.

Давоми 4-бетда

Муносабат

ПЕДАГОГЛАР МАҶОМИ ЯНАДА УЛУГЛАНДИ

Бизнинг интервью

ЎЗБЕКТИЛИГА ҚИЗИҚИШ – ЎЗБЕКИСТОНГА ҚИЗИҚИШДАН БОШЛАНДИ

Долзарб мавзу

Фиёжон РАҲИМОВ,
Ирригация ва сув муаммолари илмий-тадқиқот институти бош шими ходими, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор

Бошланиши 1-бетда

Ер ресурсларидан самарали фойдаланиб, сув ва бошқа манбаларни тежайдиган, пишиш даврини тезлаштириб, бир йилда икки марта ҳосил олиш учун кўлланадиган шолини кўчат қилиб экиш усали синаланган технологиядир. Ушбу технология энг кўп сув талаб қиласидан шоли экинини етиширища тежаккор ва самарали усул ҳисобланади. Ҳозир дунё бўйича шоли майдонининг 90 фоизида кўчат қилиб экиш технологияси кўлланмоқда.

**Сув тежаккорлиги —
муҳим мезон**

Гуруч етишириш учун ажратилган ердан самарали фойдаланиш ирригация ва мелиорация соҳасидаги ишларнинг бажарилишига бевосита болгич. Шолипояларни ҳар йили жорий ва капитал ремонт қилиш, арик-зөвларни тозалаш, насос станицалари ҳамда гидротехник ишланмалар, им-фанининг илғор ютуқлари, сув ва ресурстекнологияларни янгича ёндашувлар мазкур тармок учун жуда муҳим.

Стандарт талабларига жавоб берадиган гидропостлар куриш ва ундан мунгизам зифодалишиш, шу асосда сув ҳисоботини юритишни Сув ҳўжалиги вазирлиги, Ирригация ва сув муаммолари илмий-тадқиқот институтининг олим ва мутахассислари ҳўжаликларни ўзига бориб ўқитиши, тавсиялар берини ҳозирдан реяжалистирган. Гидропостларни ҳўжаликларнинг ўзида куриш мумкин. Бунга кўп маблаг талаб қилинадиган. Шунингдек, Сув ҳўжалиги вазирлиги, Ирригация ва сув муаммолари илмий-тадқиқот институтининг олим ва мутахассислари тадқиқотни томонидан фермер, дехқон, томорқа ерларидан асосий ва тақрорий экин сифатида шолини кўчат қилиб етишириши технологиясини ҳамда унинг иктисодий самараорлиги тўғрисида илмий асосланган тавсияларни тайёрланган. Ҳўжаликларда ушбу технологияни ўтишиб ўргатилиш ва юқори ҳосил етишириши бўйича амалий ишлар бошланган.

Ҳозир бундай камчилкларнинг олдини олиш учун имконият мавжуд. Қишлоқ хўжалиги экинлари, жумладан, шоли етиширища ердан фойдаланиш тизимишини кўриб чиқиб, берилган тавсияларнинг белгиланган тартибида бажарилишини доимий назорат қилиш асосида ундан тўғри фойдаланиш мумкин. Бунинг учун, биринчидан, лазерли ускуналар ёрдамида назорат қилинадиган техникалар орқали ерни тедислаш лозим. Лазерли курилалар ерни текислаш ишлари сифатини тубдан яхшилаб, технологик фойдалари иш коэффициентини оширади. Жараёнда геодезия иши 80 фоиз камайиб, агрегатлар иш унуми

ШОЛИЧИЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

**ГЛОБАЛ ИҚЛИМ ЎЗГАРИШИ ШАРОИТИДАГИ МУАММОЛАР,
ИЛМ-ФАН ВА ИННОВАЦИЯГА АСОСЛАНГАН ЕЧИМЛАР**

**Гибрид ва янги
биотехнологик навлар —
соҳа келажаги**

Президентимиз топширигига асоссан, Хитойда етиширилардан гибрид шоли навларини етишириш таҳжисини ўрганиш ҳамда ички истеъмол бозорини сифати ва арzon гурӯҳ билан таъминлаш масалалари, мавжуд муаммолар таҳлил қилинди.

**Хитойлик олим,
академик Юан Лонгпинг**
**бошчиллигидаги тадқиқот гурухи
етишириган учинчи авлод гибрид
шолиси ҳосилдорлик бўйича жаҳон
рекордини янгилади. Яъни учинчи
авлод гибрид шолиси экилган**
**ҳар бир гектар майдондан
200 центнердан ортиқ**
ҳосил олинган.

Хитой гибрид шоли етишириш технологиясини жорий этган биринчи мамлакат бўлиб, жаҳонда етакчи бўлиб келмоқда. Бунга шолининг гектарига ҳосилдорлиги 200 центнердан ортиқ бўлган гибрид навларини етишириш орқали эришилган.

Хитойлик олим, академик Юан Лонгпинг бошчиллигидаги тадқиқот гурухи етишириган учинчи авлод гибрид шолиси ҳосилдорлик бўйича жаҳон рекордини янгилади. Яъни учинчи авлод гибрид шолиси экилган ҳар бир гектар майдондан 200 центнердан ортиқ ҳосил олинган.

Ўзбекистонда Хитой шолининг дурагай (гибрид) навларини синовдан ўтказиш бўйича илмий тадқиқот ишлари ўтказилган. Жумладан, «Хай-Тек ЛТД» компанияси ва Ўзбекистон шоличилк илмий-тадқиқот институти ҳамкорлигига очилган. Ўзбекистон — Хитой лабораториясиша шолининг гибрид навларидан 14 таси олиб келинди. Улар юртимиз тупроқ иким шароитида экилиб, синовдан ўтказилди. Илмий тадқиқотлар натижасида ушбу навларининг юқори ҳосил бериси, 15 июлгача экилиши, сув, кимёвий гербциллар, уруғлик материаллари каби асосий ресурслар тежалиши ва 20-25 кун аввал пишиш етишиши аниқланди. Шунингдек, ушбу гибрид шоли навларининг пояси кучли, тик ҳолатда ўсниши, ётиб қолмаслиги, ҳосилни нобуд қилмай, ўриб-йигиб олишига

кулайлиги, шунингдек, кургочиликка чидамли, бошоқдаги донлари ийрик бўлиб, таркибидаги крахмал миқдори кам, фойдали, шифобаҳш глюкоза ҳамда оқсил маддадар кўп бўлиши кузатилган.

Кейнинг йилларда Япония, Хитой ва бошқа мамлакатларда шоли геномини ўрганиш бўйича кўп тадқиқотлар олиб борилди. Натижада шолининг А витамина бой, крахмал маддаси кам, шўрланиш, кургочилик, касаллик ҳамда ҳашаротларга чидамли, биотехнологик навлар яратилиб, ишлаб чиқаришга кенг татбиқ килинмоқда.

Геномика ва биоинформатика марказида академик Иброрим Абдурахмонов раҳбарлигидаги будгойнинг қўшимча ҳосилдор поялари кўпайиб, ривожланиши учун муҳим бўлган PHVA 1 генининг РНК интерференцияси орқали будгойнинг янги биотехнологик "Баркамол" номли нави яратилиди. Шоли ҳам будгой каби бошоқли донли экинлар туркумига киради. Шунинг учун шолининг янги навларини яратишда ҳам будгойда кўлланган мазкур технологияни амалиётта жорий этиш мумкин.

Тадқиқотнинг биринчи босқичда Геномика ва биоинформатика марказида мавжуд бўлган PHVA 1 гени учун яратилиган генетик конструкция трансформация килинди. Иккича босқичда трансформантлар молекуляр скрининг орқали танлаб олинниб, аввал лаборатория шароитида, кейин дала синовидан ўтказилди. Натижада ҳозирги глобал иким ўзариги шароитида шолининг инсон организмидаги юрак, бўйрак, жигар, ўтка бараба басаллакларни даволашда энг кўп фойдаланадиган А витамина бой, сувсизлик, шўрланиш, кургочилик, касаллик ҳамда ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди. Бу тадқиқот ҳозир назарий ва амалий жиҳатдан Европа ҳамда Осиё мамлакатларида тан олинган ҳамда уларда ушбу тадқиқот кўлланмоқда.

Шуни ҳисобга олиб, биринчидан, Шоличилк илмий-тадқиқот институтида Геномика ва Биоинформатика маркази тажрибасини ўрганидиган, институт шароитида лаборатория ташкил қилинадиган. Шунинг учун Ташкент давлат аграр университетида шоличилк факультети ёки кафедрасини ташкил қилиб, шоли билан бирга балиқ ҳосилдорлиги эса 180 килограмм ва ундан ортиқ бўлиши ўзбекистон иким шароитида ўтказилган тадқиқотлар, тажрибларда бир гурӯҳ иктиолог олимлар томонидан ўрганилган.

Иккичидан, Хитойдан шолининг сархоси, юртимиз тупроқ иким шароитига мос гибрид навларини олиб келиб, тадқиқотлар ўтказиш, шолининг юқори ҳосиллиги гибрид навларини яратиш, уларнинг комплекс агротехнологияларини ўзлаштириш ва кенг жорий килиш зарур.

Учичидан, шолини кўчат усулида

Ер ресурсларидан самарали фойдаланиб, сув ва бошқа манбаларни тежайдиган, пишиш даврини тезлаштириб, бир йилда икки марта ҳосил олиш учун кўлланадиган шолини кўчат қилиб экиш усули синаланган технологиядир. Ушбу технология энг кўп сув талаб тежаккорлиги ва қафолатланади. Ҳозир дунё бўйича шоли майдонининг 90 фоизида кўчат килиб экиш технологияси кўлланмоқда.

— 60, кимёвий гербциллар — 50, минерал ўғитлар — 25, меҳнат сарфи (механизмлар билан экилганда) 60 фоизгача тежалиши, ҳосилнинг эрта пишиш этилиши 25-30 кунгача эрта бўлиши аниқланган.

**Малакали илмий кадрлар,
ахборот муҳити ва
ракамлаштириш**

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, соҳа имми ништа пухта эгаллаган, тажрибали кадрлар етишмайди. Шоличилк илмий-тадқиқот институти фаолият бошлаганига 80 йилдан ошаганига қарамай, соҳада олива мутахассислар жуда кам.

Бундан ўн-ўн беш олдин бир қанча олим мутахассислар айнан шоличилк илм-фани амалиёти бўйича Филиппиндағи Халқаро шоличилк илмий-тадқиқот институти (IRRI) га, Японияга, Жанубий Кореяга, Хитойга ва бошқа давлатларга малака оширишга юборилган. Афуски, олива мутахассислар жуда кам.

**Ҳам шоли, ҳам балиқ
етиширилади**

Въетнамдаги нам ва иссиқ иқлим шоли шоли етиширишга энг қулай шароит ҳисобланниб, маҳаллий дехқонлар ҳар йили шолидан 2-3 марта ҳосил олишини ва шолипояларда шоли билан бирга балиқ етишириши йўлга кўйган. Шолидан олинадиган ҳосил бўйича Въетнам дунёда биринчи ўринда туради.

Ҳозир Въетнамда етиширилган гуруч формаси, ўлчами дунё стандартига мослиги, айниқса, биокимёвий таснифига кўра, эндоспермасида амилозалар (крахмал формаси) кам бўлгани учун дунё бозорида энг харидорлар. Истевъомларни яратишда ҳам бўлгани учун мутахассислар таъминланадиган озиқ-овқатлар, жумладан, буғдой, картошка ва гуручда крахмал ҳамда унинг формаси мөъёрдагидан кўп бўлса, одам организмидаги иммунитет даражаси пасайбай, турли касаллакларни келтириб чиқаришга сабаб бўлади. Шунинг учун ўзбекистон иким шароитида ҳам юқоридаги талаба шабодида ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди. Тадқиқотнинг биринчи босқичда трансформантлар молекуляр скрининг орқали танлаб олинниб, аввал лаборатория шароитида, кейин дала синовидан ўтказилди. Натижада ҳозирги глобал иким ўзариги шароитида шолининг инсон организмидаги юрак, бўйрак, жигар, ўтка бараба басаллакларни даволашда энг қулланадиган кўп бўлса, одам организмидаги иммунитет даражаси пасайбай, турли касаллакларни келтириб чиқаришга сабаб бўлади. Шунинг учун ўзбекистон иким шароитида ҳам юқоридаги талаба шабодида ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди.

Шолипояларда шоли билан бирга балиқ етишириши, ҳозир дунё бўйича кишилк ҳўжалигини ўзариги шароитларда шоли ҳамда ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди. Тадқиқотнинг биринчи босқичда трансформантлар молекуляр скрининг орқали танлаб олинниб, аввал лаборатория шароитида, кейин дала синовидан ўтказилди. Натижада ҳозирги глобал иким ўзариги шароитида шолининг инсон организмидаги юрак, бўйрак, жигар, ўтка бараба басаллакларни даволашда энг қулланадиган кўп бўлса, одам организмидаги иммунитет даражаси пасайбай, турли касаллакларни келтириб чиқаришга сабаб бўлади. Шунинг учун ўзбекистон иким шароитида ҳам юқоридаги талаба шабодида ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди.

Шолипояларда шоли билан бирга балиқ етишириши, ҳозир дунё бўйича кишилк ҳўжалигини ўзариги шароитларда шоли ҳамда ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди. Тадқиқотнинг биринчи босқичда трансформантлар молекуляр скрининг орқали танлаб олинниб, аввал лаборатория шароитида, кейин дала синовидан ўтказилди. Натижада ҳозирги глобал иким ўзариги шароитида шолининг инсон организмидаги юрак, бўйрак, жигар, ўтка бараба басаллакларни даволашда энг қулланадиган кўп бўлса, одам организмидаги иммунитет даражаси пасайбай, турли касаллакларни келтириб чиқаришга сабаб бўлади. Шунинг учун ўзбекистон иким шароитида ҳам юқоридаги талаба шабодида ҳашаротларга чидамли, ҳосилнинг пишиш даврини 20-25 кун тезлатиб, сифатли ва ҳосилдорлиги юқори бўлган янги биотехнологик шоли навларни яратилиди.

Педагогларнинг кўп йиллар давомида мажбурий меҳнатдан қийналиб, дардини ҳеч кимга айти олмагани, қанча-қанча зулм ва қийночлар остида қолаётганини қалдан ҳис қилган Шавкат Мирзиёев Президент бўлганидан бошлаб янги Ўзбекистонда педагог мақомини юксакка кўтариш, унинг хукуқ ва мажбуриятларининг қонуний асосларини яратишни асосий мақсадларидан бири, деб билди.

Муносабат

ПЕДАГОГЛАР МАҚОМИ ЯНАДА УЛУГЛАНДИ

Абдуғаффор ҚИРҒИЗБОЕВ,
тарих фанлари доктори,
профессор

Педагогик – ижтимоий фаолият тури сифатида узоқ тарихга эга. Қадимги Месопотамия, Бобил, Оссурия, Хиндистон, Хитойда педагоглар юкори ижтимоий мавке ва шунга мувофиқ юкори иш хақига эга бўлган. Хитойда эса ўқитувчила фахрли инсон сифатида карашган.

авж олган пайтада ўз даврининг ривожланган мамлакатларида маҳсус тайёргарликдан ўтган, илор усулларда дарс бердиган янги муаллимлар фаолият юртга бошлаган. Ўқитувчilar салоҳиятнинг ошигани миллий ўйғонини изога кеттириб, ўлкада гараккетини маълум даржада телашувга олиб келган.

Собиқ шўролар тузуми с мустақиллигимизни биринчи чорагидаги педагоглар ёй авлодга таълим-тарбия берилиб, бирга турли мажбурий меҳнатга жалб қилинган ҳеч кимга сир эмас. Чунки ўқитувчи ўз хукукини талаб қила олмас, агар қаршилик кўрсатса, уни ҳимоя қидаган қонунинг ўзи ўйғуда.

Педагогларнинг кўп йиллар давомида мажбурий меҳнатдан қийналиб, дардини ҳеч кимга айти олмагани, қанча-қанча зулм ва қийночлар остида қолаётганини қалдан ҳис қилган Шавкат Мирзиёев Президент бўлганидан бошлаб янги Ўзбекистонда педагог мақомини юксакка кўтариш, унинг хукуқ ва мажбуриятларининг қонуний асосларини яратишни асосий мақсадларидан бири, деб билди.

Айни вадра мамлакатимиз таълим соҳасида сезилари ижобий ўзғаришлар рўй бермодга. Билим даргоҳларининг кўнфеси ўзғарб, моддий-техник базаси яхшиланти, ижтимоий кўйлаб-куватлаш кучайтирилмоқда, жумладан, ўқитувчilarнинг маашаётли мекнатини мунособ юксакка кўтариш, унинг хукуқ ва мажбуриятлариниң қонуний асосларини яратишни асосий мақсадларидан бири, деб билди.

Айни вадра мамлакатимиз таълим соҳасида сезилари ижобий ўзғаришлар рўй бермодга. Билим даргоҳларининг кўнфеси ўзғарб, моддий-техник базаси яхшиланти, ижтимоий кўйлаб-куватлаш кучайтирилмоқда, жумладан, ўқитувчilarнинг маашаётли мекнатини мунособ юксакка кўтариш, унинг хукуқ ва мажбуриятлариниң қонуний асосларини яратишни асосий мақсадларидан бири, деб билди.

Шўролар таълим ва тарбия берилиб таомомила янги боскичга кўтарилиб. Охирги етти йилда мактабчага таълим бўйича қарор даражаси 27 фоиздан 24 фоизга, олий таълимда эса 9 фоиздан 42 фоизга, олийгоҳлар сони 77 тадан 212 таге этиклиди.

Педагоглар кадрлар тайёрленин олий таълим мусассаларини тизимили ривожлантириши ва узарда бошқарув фаолиятини такомиллаштириш, илор юрхиж тажрибаларни жорий қилинган ҳолда, замонавий таълим дастурлари ишлаб чиқиши, юкори малакалар профессионал кадрлар тайёрлашни янги боскичга кўтарилиб, шунингдек, педагогика соҳасида газлини, илм-фан ва амалиёт ўйғулнинг таъминлаши максадидаги Президентимизниң 2022 йил 21 июндаги “Педагогик таълим сифатини ошириш ва педагог кадрлар тайёрленин олий таълим мусассаларини фаолиятини янада ривожлантириши чора-тадбирлари тўғрисида” гамма “Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети фаолиятини такомиллаштириш” тадқиқатини бахшлайди.

Айникса, XIX аср охирида юртимизда маърифатпарварлик, ҳаракатиниң пайдо бўлиши мендидан ўқитувчининг савицияни алоҳида эътибор қартила бошлаган. Жадидчilik ҳаракати

лаштириш ўйчайга кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги қарорлари қабул қилинди. Ҳудудларда янги педагогика олийгоҳларни ташкил этиши.

Давлатимиз раҳбарининг бевосита таъшабуси билан янги таҳтидан Конституциямизда Ўзбекистон Республикасида ўқитувчининг меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, соглом, баркамол авлодни шакллантириш, тарбиялаш, ҳалқнинг маънавий ва маданий салоҳиятни сақлаш ҳамда бойи-

шунга мувофиқ юкори иш хақига эга бўлган. Хитойда эса ўқитувчила фахрли инсон сифатида карашган.

